

Ярошенко Т.М. Регіональна типологія культури: Комплексна програма з нормативного навчального курсу. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 60 с.

1. КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА НОРМАТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ “РЕГІОНАЛЬНА ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН нормативного навчального курсу “Регіональна типологія культури” (51 год.)

<i>№</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Лекції</i>	<i>Семінарські заняття</i>
1.	Теоретико-методологічні засади курсу “Регіональна типологія культури”	1	
2.	Специфіка, предмет, завдання навчальної дисципліни і наукового напрямку “Регіональна типологія культури”		2
3.	Регіональне буття культури. Феномен регіональної культурної самобутності	1	
4.	Антропологічні виміри регіональної культури. Проблема регіонального суб’єкта		1
5.	Типологічні особливості культурної динаміки регіонів		1
6.	Регіональна морфологія світової культури. Багатоманітність системних підходів, критеріїв, класифікацій	1	
7.	Основні підходи до регіональної морфології світової культури		2
8.	Європейсько-північноамериканський культурний регіон: європейська специфіка	2	
9.	Сутнісна основа європейсько-північноамериканського культурного регіону		5
10.	Європейсько-північноамериканський культурний регіон: північноамериканський складник	1	
11.	Північноамериканська культурна специфіка		1
12.	Далекосхідний культурний регіон: китайський компонент	2	
13.	Китайський складник далекосхідного культурного регіону		4
14.	Далекосхідний культурний регіон: японський складник	1	
15.	Японська своєрідність далекосхідного типу культури		2
16.	Індійський культурний регіон	2	
17.	Регіональні особливості індійської культури		4
18.	Арабо-мусульманський культурний регіон	2	
19.	Культура арабо-мусульманського світу		4
20.	Тропічноафриканський культурний регіон	1	
21.	Культурна самобутність тропічноафриканського регіону		2
22.	Латиноамериканський культурний регіон	1	
23.	Культурне життя латиноамериканського регіону		2
24.	Особливості українського типу культури	2	

25.	Регіональна своєрідність української культури		4
	<i>Разом</i>	<i>17</i>	<i>34</i>

ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
“РЕГІОНАЛЬНА ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1. Теоретико-методологічні засади курсу “Регіональна типологія культури” (1 год.)

Мета, предмет і завдання нормативного навчального курсу “Регіональна типологія культури”. “Регіональна типологія культури” як філософська і культурологічна сфера наукового знання. “Типологія культури” як основа для вивчення і дослідження “Регіональної типології культури”; поняття “типологія”, “типологія культури”, “тип культури” і “культурна ідентифікація”. Різноманітність підходів до типологізації культури: можливі принципи системної побудови або проблема критеріїв класифікації; методи дослідження. Специфіка “Регіональної типології культури” в загальній схемі “Типології культури”.

Базові категорії, поняття і терміни: “регіон”, “простір”, “середовище”, “територія”, “ареал” та їх культурологічне навантаження. Поняття “регіональна культура” та “культурний регіон”. Значення “межі”, кордонів при визначенні поняття культурного регіону.

“Філософія життєвого простору” як методологічна основа “Регіональної типології культури”. Антропологія, аксіологія, морфологія, семантика, соціологія як системоутворюючі елементи культурологічного знання “Регіональної типології культури”.

Роль і значення географії та етнології для вивчення питань “Регіональної типології культури”. “Регіональна типологія культури” і культурна компаративістика. “Регіональна типологія культури” в філософсько-наукових дослідженнях: головні концепції, напрямки, представники.

Тема 2. Регіональне буття культури. Феномен регіональної культурної самобутності (1 год.)

Поняття “регіональна культурна самобутність” та регіональна цілісність культури: єдність території, людей, цінностей.

Просторово-територіальні чинники регіонального типу культури (природно-територіальні, кліматичні, ландшафтні).

Проблема суб’єкту в регіональній культурології; расовий, етнічний, національний аспекти. Мікро- і макро-суб’єкти в регіональній типології культури: поняття етнос, нація, людство.

Проблема взаємодії суб’єкту і середовища в регіональній культурі: адаптаційна і креативна функції регіональної культури. Співвідношення понять “суб’єкт культури” і “культурна одиниця”; регіональна історико-культурна спільнота та культурний регіон. Поняття регіональної свідомості і культурного простору: “спосіб життя, мислення”, стереотипи переживання, мислення, мови, поведінки; поняття ментальності, етосу, характеру. Значення лінгвістичних, релігійних, господарсько-економічних, політичних факторів у формуванні культурного обличчя і єдності регіону.

Одиниці соціомасштабного виміру культурного регіону: “район культури”, “область культури”.

Проблема культурної території як проблема “межі” (кордон, границя) і “між”, середовища і сусідства; поняття “межовість”, феномен “пограниччя” в регіональній типології культури.

Сутність та основні форми регіональної міжкультурної взаємодії: діалог, комунікація. Типи внутрішньорегіональної і міжрегіональної культурної

взаємодії: зближення і конфронтація; акультурація і асиміляція; синкретизм, симбіоз, синтез.

Основні моделі культурного розвитку: циклічна (теорія “колообігу” в історії Дж.Віко, рух культурно-історичних типів М. Данилевського, життя “культурних організмів” О.Шпенглера, колообіг “локальних цивілізацій” А.Тойнбі, теорія “етногенезу” Л.М.Гумільова); теорія хвиль (П.Сорокін, Дм.Чижевський); еволюційна (Г.Спенсер, П.Тейяр де Шарден); синергетика (культура як система відкритого типу).

Українська вітчизняна школа етно- і геопсихологічних досліджень (О. Кульчицький, І. Рибчин, В. Янів).

Тема 3. Регіональна морфологія світової культури. Багатоманітність системних підходів, критеріїв, класифікацій (1 год.)

Світова культура як регіональна макросистема; планетарна єдність і територіальна багатоманітність (життя, людина, мислення, цінності, проблеми). Проблема регіонального критерію світової культури: космічний (планетарний), полюсний, материковий (історико-континентальний), цивілізаційний, релігійний, етно-національний, мовний (лінгвістичний). Широкомасштабна, середньомасштабна і дрібномасштабна регіональна типологія світової культури.

Патерналістський, авторитарний підхід до регіоналізації світової культури; проблема культурної вертикалі, верху і низу, центру і периферії. Гуманістичний підхід до регіоналізації світової культури; індивідуалізація, плюралізм, поліфонія; мирне, ненасильницьке співіснування. Сучасні глобалізаційні процеси в світі; пошук універсальних основ і критеріїв цінностей; феномен “вестернізації” (плюси і мінуси).

Географічний підхід до регіоналізації світової культури; поняття “географічний полюс” та “географічна широта” в регіональній культурології: Північ і Південь; Схід і Захід. Веберівський, європоцентристський підхід до проблеми “Схід-Захід” в культурології. Порівняльний аналіз культурних ідентичностей Сходу і Заходу (за сучасними науковими дослідженнями).

Материковий (історико-континентальний) підхід: європейсько-північноамериканський, далекосхідний, індійський, арабо-мусульманський, тропічно-африканський, латиноамериканський регіони.

Цивілізаційний підхід: європейський, тибетський, яванський, японський регіони.

Антропологічний (етно-національний, расовий) підхід: угро-фінський, елліністичний, слов'янський, єврейський, арабський, негритянський тощо регіони.

Етно-конфесійний (за релігійним суб'єктом і областю його щільного, компактного поширення) підхід: романо-католицький, слов'яно-православний, германо-протестантський, арабо-мусульманський, індуський тощо регіони.

Лінгвістичний підхід: латиномовний, франкомовний, англomовний, слов'яномовний, україномовний тощо регіони.

Тема 4.1. Європейсько-північноамериканський культурний регіон: європейська специфіка (2 год.)

Поняття європейсько-північноамериканського культурного регіону (територія, суб'єкт). Поняття європейсько-північноамериканського і західного типів культури.

Європейський складник як основа культурної самобутності Західного регіону. Поняття європейський регіон як географічне утворення: територія; природні і кліматичні особливості. Антропологічні характеристики європейського культурного регіону: расовий, етно-національний склад. Особливості міграційних процесів у регіоні. Зовнішня і внутрішньо-регіональна своєрідність Європи; макро- і мікросистемний аналіз.

“Європа” як культурологічне поняття: історія смислових метаморфоз поняття “Європа”. Культурна ідентифікація Європи (за суб'єктом, територією, історією); поняття європейської культурної самобутності. Етно-конфесійна своєрідність європейського культурного регіону: романо-католицький,

слов'яно-православний та германо-протестантський світи. Соціальна, цивілізаційна ідентифікація Європи.

Регіональні аспекти європейської історії. Античність як історична передумова європейського культурного регіону. Басейн Середземномор'я як природне середовище античної культури. Поняття античної історико-культурної спільноти; етно-національний склад. Античний тип культури та цивілізації: грецька і римська моделі. О.Шпенглер і Й. Гойзінга про характер, ментальні особливості античних народів. Культурні здобутки античних народів європейського і світового значення.

Історичне значення періоду Середніх віків для Європи. Велике переселення народів в добу Середньовіччя; зіткнення, взаємодія і синтез римського і варварського компонентів. Формування етнонаціонального обличчя класичної Європи, суб'єкту європейської історії та культури. Вузлові моменти середньовічної соціальної, політичної і релігійної історії. Спроба германців сформувати Каролінгський світ (союз). Роль і значення релігії (середньовічного християнства) у формуванні європейського культурного кола; християнська епоха, "темні віки". Регіональні особливості середньовічного християнства; поняття західного і східного християнства. Середньовічний тип європейської культури. Поняття християнської культури. Символізм у культурі європейського Середньовіччя. Суспільство. Церква. Освіта. Романський і готичний художні стилі та їх національна своєрідність. Середньовічна література.

Відродження, Реформація і Контрреформація в історії європейського культурного регіону; великі наукові відкриття, гуманізм, протестантизм.

Доба Нового часу як історична модель типово європейської культури: антропоцентризм, персоналізм, раціоналізм, сцієнтизм. Ідеологія європоцентризму. Демократизм і лібералізм як основа європейської політичної культури. Просвітництво та його національні різновиди (французьке, англійське, німецьке). Модернізм як цивілізаційне спрямування культури Нового часу. Бароко, рококо, класицизм як художнє обличчя європейської культури Нового часу.

Генеральні тенденції розвитку європейської історії та культури у ХІХ ст.: класицизм і романтизм. Некласична європейська культура; взаємодія Заходу і Сходу. Сполучені Штати Америки в європейській історії та культурі; американська філософія життя; прагматизм.

Модернізм і постмодернізм як сучасна метаморфоза європейського культурного розвитку; мутація і трансмутація. Феномен технокультури в модерній Європі. Сучасна Європа і глобалізаційні процеси.

Тема 4.2. Європейсько-північноамериканський культурний регіон: північноамериканський складник (1 год.)

Поняття “Новий світ”. Географічне розташування північноамериканського субрегіону. Зовнішнє сусідство, внутрішні складники. Етапи історичного становлення Північної Америки; особливості та значення міграційних процесів у регіоні. Головні суб’єкти культурної історії Північної Америки. Північноамериканська модель культури; прагматизм, індивідуалізм. Ментальні і ціннісні особливості північноамериканців. Північна Америка і Європа. Північна Америка і Західний тип цивілізації.

Тема 5.1. Далекосхідний культурний регіон: китайський компонент (2 год.)

Географічна, антропологічна характеристики далекосхідного регіону (поняття Азії, Далекого Сходу, монголоїдної раси, азійства). Далекосхідний культурний регіон як цілісна культурнотериторіальна система і самобутній духовний простір; історико-культурні ідентичності. Внутрішньо-регіональна структура і зовнішньо-регіональне сусідство; проблеми культурної взаємодії і впливів. Далекосхідний культурний регіон у контексті типології світової культури “Схід-Захід”.

Етимологічні версії поняття Китаю (етноніми). Особливості китайської національної історії; природня, соціально-політична, культурно-цивілізаційна

детермінанти. Самобутні риси китайської культури; особливості менталітету, національного характеру. Даосизм, конфуціанство і легізм як традиційні духовні системи Китаю. Роль буддизму в історії китайської культури; феномен чань-буддизму.

Китайська схема культурного простору (Земля-Небо-Пустота-Дао) та місце людини у ній (Тріада Трьох начал).

Основи китайської мудрості: моральні принципи духовної практики; поняття “мудрець”, “вчитель”, “духовний шлях” (“жень”, “вень”, “дао”, “у-вей”, “лі”, “ї”, “ці”). Гімнастика духу; робота з життєвою енергією; гармонія “інь” і “ян”. Ритуал і церемонії; нумерологія і символізм в китайській культурі. Елементи китайської геософії: вода, гори, вітер. Філософія китайського саду. Секрети життєвого успіху (за китайським воєнним канонам “Сунь-цзи”).

Особливості художньої культури Китаю: музика, поезія, живопис, каліграфія. Традиційні архітектурні форми Китаю.

Цивілізаційні здобутки Китаю.

Тема 5.2. Далекосхідний культурний регіон: японський складник (1 год.)

Загальна історична, геокulturологічна характеристика поняття Японії (Ніхон; острівна країна Далекого Сходу; “країна, де сходить Сонце”). Китай в японській національній історії. Особливості японського національного характеру; стереотипи поведінки та мислення.

Духовні складники японської культури: сінтоїзм, конфуціанство, буддизм (дзен-буддизм, ребу-сінто). Сінтоїзм як основа японської культурної самобутності. Головні міфологеми японської виключності: культ Сонця (Аматерасу), культ імператора (мікадо). Національні символи та цінності японської культури.

Японська культурна самобутність крізь призму міжнародних і міжрегіональних контактів (Китай, Індія, Західна Європа, Північна Америка). Конфуціанство і японська моральна культура (кодекси честі “бусідо” і “гірі”).

Метафізика японської духовності: буддизм в культурі Японії (“дзен-буддизм”, “ребу-сінто”). Цивілізаційна специфіка Японії; феномен “японського чуда”. Японія і Захід; сучасні глобалізаційні процеси.

Домінанти японської духовності; пантеїстичний естетизм як визначальна риса. Японська філософія прекрасного: сабі, вабі, сібуй, юген.

Феномени японської культурної самобутності: самураї, сумо, дзюдо, чайна церемонія, ікебана, поезія (хайку, танки), театр “но” і “кабукі”.

Тема 6. Індійський культурний регіон (2 год.)

Загальна географічна характеристика індійського регіону. Історія етнонімів індійського культурного регіону. Етнонаціональний склад та мовна своєрідність. Складники індійської культурної самобутності: спадщина дравідів та аріїв; впливи мусульманської та європейської культур.

Домінанти індійської культурної специфіки і комунікації: літературна мова санскрит та релігія. Священні літературні тексти індійської культури: Веди, Закони Ману, Махабхарата, Рамаєна, Бхагаватгіта.

Основні релігійно-філософські системи Індії (ведизм, брагманізм, буддизм, джайнізм, індуїзм, сикхізм) та особливості їхнього характеру (синкретизм), символіки, ціннісного наповнення.

Індійська духовність: головні ідеї, принципи, норми, цінності (карма, каста, дхарма, артха, кама, мокша, ахімса, сансара, атман, нірвана, брагман, майя, асана, мудра). Медитація як засіб духовного вдосконалення. Вегетаріанство – феномен індійської моральної культури.

Співвідношення понять “індійська” та “індуська” культури; ідентифікація понять “індієць”, “індус” та “індуїст”. Традиційна система життєвих цінностей індуської культури: кама, артха, дхарма, мокша.

Цивілізаційна особливість Індії та її головні принципи. Каста як соціальний феномен індійської культури.

Сакральне мистецтво: архітектурні форми (ступа/пагода), стамбхи, чайт'я, віхара і вімана), скульптура. Феномен індійського танцю.

Тема 7. Арабо-мусульманський культурний регіон (2 год.)

Географічна та етнологічна характеристика арабо-мусульманського регіону. Аравія як ареал зародження і епіцентр поширення арабо-мусульманської культури.

Головні ідентитети арабо-мусульманського культурного світу: релігія іслам і арабська мова. Історія становлення та розвитку арабо-мусульманської культури: ранній доісламський період; мусульманська доба.

Культура доісламського періоду: кочове, землеробське населення; політеїзм, поезія бедуїнів; давньо-йеменські, сірійсько-елліністичні, іудейські, іранські культурні впливи.

Іслам як система духовно-ціннісних орієнтирів: релігійний, соціальний, моральний, політико-правовий аспекти (віра, обов'язки і заборони; Аллах, Мухамед, Коран, Суна, халіфат, шаріат). Іудаїзм і християнство в культурі ісламу. Символіка ісламу. Священні міста та матеріальні святині ісламу.

Філософсько-містична течія в ісламі: суфізм. Поняття “духовний шлях” і “духовне вдосконалення” за суфізмом (Любов-Краса-Велич-Божеественне).

Особливості художньої культури арабо-мусульманського світу: характерні риси (антиантропоморфізм, декоративність, символізм та містицизм); провідні жанри (орнаментальне декоративне мистецтво, каліграфія, поезія). Головні архітектурні форми в культурі мусульманства (мечеть). Арабески як феномен арабо-мусульманської культури.

Релігійно-побутова культура арабо-мусульманського світу: звичаї, обряди. Місце і роль жінки у суспільстві.

Тема 8. Тропічноафриканський культурний регіон (1 год.)

Тропічна Африка як географічний континент; природні і кліматичні особливості. Проблема суб'єкта тропічноафриканського регіону: расовий та етнографічний склад населення; особливості історичних та міграційних

процесів в регіоні (негроїдна раса; африканери, південноафриканці, індійці, араби). Своєрідність міжкультурних і міжцивілізаційних контактів у регіоні. Особливості мовної культури. Внутрішня дискретність тропічноафриканського культурного регіону.

Значення світових соціально-політичних та економічних процесів у формування історико-культурного обличчя регіону: колонізація, політика апартеїду, деколонізація. Концепція негритюду Л.Сенгора.

Проблема культурної цілісності і самотності тропічноафриканського регіону. Традиційне африканське суспільство: організація модель; сім'я; звичаї і характер. Міфологія і релігія народів тропічноафриканського регіону; фольклор і ритуал. Християнство та іслам у релігійній культурі регіону. Художня та естетична самотність регіону: африканські маски, музика, ритми, танці, символіка.

Світове і загальнолюдське значення культурних здобутків народів тропічноафриканського регіону.

Тема 9. Латиноамериканський культурний регіон (1 год.)

Історія етнонімів латиноамериканського регіону. Етимологічне значення терміну “Латинська Америка”.

Латинська Америка як географічний простір: природні, ландшафтні, кліматичні особливості.

Антропологічна ідентичність латиноамериканського культурного регіону: расова, етнонаціональна специфіка. Процеси міграції та їх наслідки; тубільне і прийшло населення.

Історична своєрідність латиноамериканського культурного регіону: доколумбів і післяколумбів періоди.

Поняття латиноамериканського культурного регіону. Проблема культурної самотності і цілісності латиноамериканського культурного регіону. Особливості культуротворчих процесів в латиноамериканському регіоні; феномен метисації. Історико-культурна і цивілізаційна своєрідність

латиноамериканського регіону: спадщина цивілізацій майя, ацтеків, інків; європейські впливи (іспанці, португальці).

Міфологічна, релігійна культура. Морально-етична своєрідність латиноамериканського регіону. Естетична і мистецька культура латиноамериканського регіону: головні ідеї, провідні види і мистецькі жанри художньої культури. Латиноамериканська музика і танок. Феномен бразильського карнавалу.

Історико-етнографічне районування латиноамериканського культурного регіону: Мезоамерика та Андська область. Сучасний підхід до регіоналізації латиноамериканської культури: Середня Америка (Мексика, Центральна Америка і Вест-Індія), Південна Америка (Андські країни, країни Амазонії та Ла-Плати).

Тема 10. Особливості українського типу культури (2 год.)

Проблема етногенезу українців: основні концепції походження українського народу. Історичні версії етноніму “Україна”. Мовні та психологічні особливості українців.

Своєрідність геокультурного становища України; європейські ідентичності. Українська культура між Заходом і Сходом. Особливості українського національного характеру; межовий, екзистенційно-бароковий тип духовності.

Проблема критерію історичної періодизації української культури; теорія культурних хвиль та культурно-історичних епох Дм.Чижевського та її ремінісценція на українському ґрунті. Історичні складники української культурної самобутності: староруський, візантійський, германський, польсько-литовський, угорський, слов'янський. Проблема російських впливів в українському культурному просторі.

Визначальні сфери української культури: релігія, мораль, мистецтво. Релігійна своєрідність української культури: язичництво і християнство. Українська культура як елемент православно-слов'янського духовного світу.

Бароко і романтизм як типові епохи української самобутності.
Запорізька Січ в історії культури України. Козацтво - лицарський ідеал
української моральної культури. Ідеал жінки в історії української
культури. Танок і пісня як вияв української духовності.

**Список підручників, навчальних посібників
та довідниково-енциклопедичної літератури до курсу
“РЕГІОНАЛЬНА ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”**

1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – 688 с.
2. Быстрова А.Н. Мир культуры (Основы культурологии). Учебное пособие. – М., 2002.
3. Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь: Иллюстрированная энциклопедия в 3-х томах. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1998.
4. Вівчарик М.М. Україна від етносу до нації: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2004. – 239 с.
5. Гатальська С.М. Тип культури та її цивілізаційні форми як предмет філософії культури // Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. – К., 2005. – С. 44-74.
6. Гладкий Ю.Н., Чистобаев А.И. Регионоведение: Учеб. для студентов вузов. – М.: Гардарики, 2000. – 382 с.
7. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів / Укладачі Кононов І. Ф. (науковий редактор), Бородачів В.П., Топольський Д.М. – Луганськ: Альма матер-Знання, 2002. – 664 с.
8. Ирхин Ю.В. Социология культуры: учебник. – М., 2006. – 525 с.
9. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник. – К., 2000.
10. Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. – 512 с.
11. Культурология XX век. Энциклопедия. – В 2-х т. – СПб., 1998.
12. Культурология. Краткий тематический словарь. – Ростов-на-Дону. – 2001.

13. Культурологія: Учеб. для студ. техн. вузов / Колл. авт. под ред. Н.Г. Багдасарьян. – М.: Высш. шк., 1999. – 511 с.
14. Культурологія: Хрестоматія / Сост. проф. П.С.Гуревич. – М.: Гардарики, 2000. – 592 с.
15. Культурологія: Навч. посіб. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – 316 с.
16. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2-х т. – М.: НИ “Большая Российская энциклопедия”, 1998.
17. Оганов А.А., Хангельдиева И.Г. Теория культуры: Учебное пособие для вузов. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2001. – 384 с.
18. Релігії світу. Пер. з франц. П.Балта, Ж. Боттеро, К. Шадефо та ін.; Худож. Е. Богар, П. Бонтам, Ф. Клеман. – К.: Махаон-Україна, 2005. – 260 с.
19. Рижкова С. А. Типологія релігій: Навчальний посібник. – К., 2005. – 448 с.
20. Теоретическая культурология. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга; РИК, 2005. – 624 с. (Серия “Энциклопедия культурологии”).
21. Философия культуры. Становление и развитие. – СПб.: Издательство “Лань”, 1998. – 448 с.
22. Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон: Навч. посіб. / Н.Є. Миропольська, Е.В. Белкіна, Л.М. Масол та ін.; За ред. Н.Є. Миропольської. – К.: Вища шк., 2003. – 191 с.
23. Художня культура світу: Європейський культурний регіон / Н.Є. Миропольська, Е.В. Белкіна та ін.; Навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Вища школа, 2001. – 191 с.
24. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія світової культури // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге,

перероб. і доп. / За ред. проф.А.Яртися та проф.В.Мельника. Львів:
Світ, 2005. – С.21-70.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ “РЕГІОНАЛЬНА ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”.

1. Антология исследований культуры. Т.1. Интерпретация культуры. - СПб.: Университетская книга, 1997. 728 с. Культурология XX век.
2. Антология культурологической мысли. – М., 1996.
3. Альтерматт У. Этнонационализм в Европе. – М.: Рос. Гос. Гуманит. Ун-т, 2000. – 367 с.
4. Афро-азиатский мир: региональные исторические системы и капитализм: Проблем.-темат. сб. / Сост. А.И. Фурсов. – М.: ИНИОН РАН, 1999. – 150 с.
5. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. – М.: Издательство “Весь Мир”, 2004. – 188 с.
6. Бек У. Что такое глобализация? / Пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника; Общая редакция и послесл. А.Филиппова. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
7. Бенедикт Р. Хризантема и меч: Модели японской культуры. – М., 2004. – 256 с.
8. Берриан М. Туризм, культура и развитие в Арабском регионе. – М.: Изд. Дом Магистр-Пресс, 2000. – 75 с.
9. Боков Х. Х. Национальные и региональные отношения. – М.: Изд-во ВИУ, 2000. – 66 с.
10. Вайнтруб І.В. Священні лики цивілізацій. – К., 2001.
11. Васильев Л.С. История религий Востока. – М., 1988.
12. Вебер М. Хозяйственная этика мировых религий // Религиоведение. Хрестоматия / Пер. с англ., нем., фр. Сост. и общ. ред. А. Н. Красникова. – М.: “Книжный дом “Университет”, 2000. – 800 с.
13. Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь. Иллюстрированная энциклопедия в 3-х томах. – М., 1998.

14. Володин А.В. Региональный сепаратизм: проблемы теории и практики. – М.: Диалог-МГУ, 1999. – 103 с.
15. Гидденс Э. Ускользящий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / Пер. с англ. – М.: Издательство “Весь Мир”, 2004. – 120 с.
16. Гердер И.Г. Идеи к философии истории человечества // Культурология: Учеб. для студ. техн. вузов. – М.: Высшая школа, 1999. – С.244-246.
17. Гойтейн Ш. Евреи и арабы (Их связи на протяжении веков) / Пер. с англ. – Гешарим Иерусалим 5762; М.: Мосты культуры, 2001. – 286 с.
18. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. 3-е изд., стереотипное. – Л.: Гидрометеиздат, 1990. – 528 с.
19. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 1992.
20. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера. Перекл. з нім. В. Кам'янець. – Львів: Літопис, 2004. – 720 с.
21. Кант И. Опыт введения в философию понятия отрицательных величин; о национальных характерах // Культурология: Хрестоматія. – М.: Гардарики, 2000. – С.421-430.
22. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – 1008 с.
23. Культурология: Хрестоматія / Сост. проф. П.С.Гуревич. – М.: Гардарики, 2000. – 592 с.
24. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен-Львів. Український Вільний Університет, 1995. – 164 с.
25. Поръяз А. Мировая культура: Средневековье. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 479 с.
26. Рибчин І. Геопсихічні реакції і вдача українця. – Мюнхен: Наукове товариство ім. Шевченка в Австралії. Видання “Дніпрової хвилі”, 1966. – 38 с.
27. Сенгор Л.С. Негритюд: психология африканского негра // Культурология: Хрестоматія. – М.: Гардарики, 2000. – С.528-539.

28. Сорокин П. Социокультурная динамика // Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. – С.425-505.

29. Стосунки Сходу та Заходу України: минуле, сьогодення та майбутнє: Матеріали Всеукраїнської конференції, Луганськ, 25-26 травня 2006 р. /Наук. ред. І.Ф. Кононов. – Луганськ: Знання, 2006. – 368 с.

30. Сурдель Д., Сурдель Ж. Цивілізація класического іслама. – Екатеринбург: У-Фактория, 2006. – 544 с.

31. Тойнби А. Постигение истории. – М., 1991.

32. Українська душа. – К., “Фенікс”, 1992. – 128 с.

33. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. – М., 2003.

34. Шлемкевич М. Галичанство. – Нью-Йорк – Торонто: Вид. “Ключі”, 1956. – 117 с.

35. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1993.

36. Чижевський Д. Культурно-історичні епохи. – Авгсбург: Українська Вільна Академія Наук, 1948. – 16 с.

37. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – К.: Вид-во “Орій” при УКСП “Кобза”, 1992. – 230 с.

38. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. – Мюнхен: Український Вільний Університет, 1993. – 217 с.

Список додаткової літератури

1. Денисов Н.Г. Субъекты социокультурного развития для XXI века: региональные аспекты . – Краснодар, 1999. – 225 с.

2. Иванов И.Д. Европа регионов. – М.: Междунар. Отношения, 1998. – 192 с.

3. Индия: страна и ее регионы / Отв. ред. Е.Ю. Ванина. – М.: УРСС, 2000. – 358 с.

4. Кашаев В.Е. Национальный характер: опыт философского исследования. – Иваново, 2000. – 141 с.

5. Ковалев А. П. На пути к ноосфере: регионализация в свете концепции экологизированного геопространства // Регион: проблемы и перспективы. – 1998. – №2-3. – С.28-32.
6. Ковалев А.П. На пути к ноосфере: регионализация и возникновение когнитизированных геосистем // Регіональні перспективи. – 1998. – Вип.. 1 (2). – С. 3-6.
7. Момани З. Арабская региональная система и современное международное право. – М.: Палея, 1994. – 174 с.
8. Мурин В.Б. Становление системы категорий национальных и региональных отношений. – М.: Граница, 2001. – 344 с.
9. Прибыткова И. В поисках новых идентичностей: Украина в этнорегиональном измерении // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2001. – № 3. – С. 93-108.
10. Проблемы региональной культурологии: история, современное состояние, перспективы. Материалы Всерос. науч.-практ. конф., (г. Тюмень, 30-31 марта 1999 г.) / Отв. ред. С.И. Черноморченко и др. – Тюмень: Изд-во Тюм. гос. ун-та, 1999. – 237 с.
11. Семенов С. Ибероамериканская и восточноевразийская общности как пограничные культуры // Общественные науки и современность. – 1994. – № 2. – С.159-169.
12. Семенов Ю.И. Социально-исторические организмы, этносы, нации // Этнографическое обозрение. – 1996. – №3. – С. 3-13.
13. Шубарт В. Европа и душа Востока / Пер. с нем. З.Г. Антипенко и М.В. Назарова. – 2-е изд., испр. – М.: Рус. Идея, 2000. – 446 с.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Специфіка, предмет, завдання навчальної дисципліни і наукового напрямку “Регіональна типологія культури” (2 год.)

1. Предмет і завдання курсу “Регіональна типологія культури”.
2. Базові поняття і категорії.
3. Проблема методології та методів дослідження регіональної типології культури в іменах, напрямках, школах.

Теми наукових доповідей

1. Простір як базова категорія курсу “Регіональна типологія культури”.
2. Теорії географічного детермінізму в регіональній культурології.
3. Теорії локальних цивілізацій А.Тойнбі.
4. Теорія культурно-історичних типів М.Данилевського.
5. Антропологічні методи дослідження регіональної типології культури.
6. Етнопсихологія як складник регіонально-культурологічного знання

Література

1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – С. 13-42.
2. Гатальська С.М. Тип культури та її цивілізаційні форми як предмет філософії культури // Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. – К., 2005. – С. 44-74.
3. Гладкий Ю.Н., Чистобаев А.И. Регионоведение: Учеб. для студентов вузов. – М.: Гардарики, 2000. – 382 с.
4. Данилевский Н.Я. Россия и Европа / Сост., послесловие и комментарии С.А. Вайгачева. М.: Книга, 1991. – С. 87-90.
5. Зарицький Т. Теоретичні засади вивчення диференціації суспільно-політичного простору // Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів. /Укладачі Кононов І. Ф.

(наук. ред.), Бородачів В.П., Топольськов Д.М. – Луганськ: Альма матер-Знання, 2002. – С. 112-130.

6. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – С. 841-894; 911-976.

7. Культурология. Краткий тематический словарь. – Ростов-на-Дону. – 2001. – С.83-103; 114-117; 120-121.

8. Культурология: Учеб. для студ. техн. вузов / Колл. авт. Под ред. Н.Г. Багдасарьян. – М.: Высш. шк., 1999. – С. 56-88.

9. Проблемы региональной культурологии: история, современное состояние, перспективы: Материалы Всерос. науч.-практ. конф. (г. Тюмень, 30-31 марта 1999 г.) / Отв. Ред.. С.И. Черноморченко и др. – Тюмень: Изд-во Тюм. гос. ун-та, 1999. – 237 с.

10. Теоретическая культурология. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга; РИК, 2005. – 624 с.

11. Теории культурно-исторического процесса // Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. – С.328-329; 372-426.

12. Типология культуры // Антология исследований культуры. Т.1. Интерпретация культуры. – СПб.: Университетская книга, 1997. – С. 203-340.

13. Философия культуры. Становление и развитие. – СПб.: Издательство “Лань”, 1998. – 448 с.

14. Чижевський Д. Культурно-історичні епохи. – Авгсбург, 1948.

15. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія світової культури. 1. Суть і характерні особливості регіонального підходу до типології світової культури // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч.посібник. Вид.2-ге, перероб. і доп. / За ред..проф.А.Яртися та проф..В.Мельника. Львів: Світ, 2005. – С.21-24.

Тема 2. Антропологічні виміри регіональної культури. Проблема регіонального суб'єкта (1 год.)

1. Етнічний компонент в регіональній культурі.

2. Націотворчий чинник регіональної культури.
3. Расові характеристики культури людства та регіону.
4. Регіональна історико-культурна спільнота.

Теми наукових доповідей

1. Етнопсихологічні дослідження О.Кульчицького.
2. Концепція етногенезу Л.Гумільова.
3. Національний характер і ментальність як поняття і як проблема.

Література

1. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 1991. – С. 85-90, 91-106, 471-472, 477-492, 500, 508-509.
2. Кашаев В.Е. Национальный характер: опыт философского исследования.– Иваново: Иван. Гос. Ун-т, 2000. – 141 с.
3. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2004. – С. 703-783; 911-925.
4. Культурология. Краткий тематический словарь. – Ростов-на-Дону. – 2001. – С. 91-92; 92-93; 97- 103.
5. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен-Львів, 1995. – С. 147-162.
6. Мурин В.Б. Становление системы категорий национальных и региональных отношений. – М.: Граница, 2001. – 344 с.
7. Национальные культуры. Этнокультурные стереотипы. Существует ли национальный характер? Региональные культуры // Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. – С. 135-152; 253 – 270; 328-329.
8. Оганов А.А., Хангельдиева И.Г. Теория культуры: Учебное пособие для вузов. – М., 2001. – С.85-98.
9. Раса и история // Леви-Строс К. Путь масок. – М.: Республика, 2000. – С. 323-356.

10. Рибчин І. Геопсихічні реакції і вдача українця. – Мюнхен: Наукове товариство ім. Шевченка в Австралії. Видання “Дніпрової хвилі”, 1966. – 38 с.
11. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992. – С. 428-433.
12. Теоретическая культурология. – М.: Академический Прект; Екатеринбург: Деловая книга; РИК, 2005. – С. 66-72.
13. Философия культуры. Становление и развитие. – СПб.: Издательство “Лань”, 1998. – 448 с.
14. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – К.: Вид-во “Орій” при УКСП “Кобза”, 1992. – 230 с.
15. Шпенглер О. Закат Европы / Пер. с нем. Под ред. А.А.Франковского. – М.: Искусство, 1993. – С.26-27; 33-37; 41-48; 69-73.
16. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. – Мюнхен: Український Вільний Університет, 1993. – 217 с.
17. Ярошенко Т. Категорія “душа” у контексті самобутності української культури // Діалог культур: Україна у світовому контексті: Матеріали перших міжнарод. філософ.-культуролог. читань. – Львів: Каменяр, 1996. – С. 114-119.
18. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991. – С. 32-36, 51-53.

Тема 3. Типологічні особливості культурної динаміки регіонів (1 год.)

1. Особливості становлення та розвитку культурних регіонів.
2. Типи міжкультурної регіональної взаємодії.
3. Регіональні особливості міжцивілізаційної взаємодії.
4. Регіональні культури і сучасні глобалізаційні процеси.

Теми наукових доповідей

1. Традиція і новація в історичному розвитку культури.
2. Теорія культурного вибуху Ю.Лотмана.
3. Еволюційна модель культурного розвитку.

4. Теорія хвиль культурного розвитку у праці Дм.Чижевського “Культурно-історичні епохи”.
5. Європейський тип цивілізаційного розвитку.
6. Японський тип цивілізаційного розвитку.
7. Антропологічні аспекти міжкультурної регіональної взаємодії.
8. Лінгвістичні проблеми регіональних культурних контактів.

Література

1. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Пер. с англ. – М.: Издательство “Весь Мир”, 2004. – 188 с.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К., 2003. – С.13-35.
3. Бек У. Что такое глобализация? / Пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника; Общая редакция и послесл. А.Филиппова. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
4. Боков Х.Х. Национальные и региональные отношения. – М.: Изд.-во ВИУ, 2000. – 66 с.
5. Вебер А. Избранное: Кризис европейской культуры. – СПб., 1998. – С.7-40.
6. Володин А.В. Региональный сепаратизм: проблемы теории и практики. – М.: Диалог-МГУ, 1999. – 103 с.
7. Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / Пер. с англ. – М.: Издательство “Весь Мир”, 2004. – 120 с.
8. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности.- М., 1990.
9. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 1991. – С. 85-90, 91-106, 471-472, 477-492, 500, 508-509.
10. Динамика культуры // Антология исследований культуры. Т.1. Интерпретация культуры. – СПб.: Университетская книга, 1997. – С.343 – 496.
11. Ерасов Б.С. Социальная культурология. – М., 1997.
12. Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. – С. 135-152; 253 – 270; 350-495.

13. Ковалев А.П. На пути к ноосфере: регионализация в свете концепции экологизированного геопространства // Регион: проблемы и перспективы. – 1998. – №2-3. – С.28-32.

14. Ковалев А.П. На пути к ноосфере: регионализация и возникновение когнитизированных геосистем // Регіональні перспективи. – 1998. – Вип. 1 (2). – С. 3-6.

15. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2004. – С. 703-783; 911-925.

16. Культурология: Учеб. для студ. техн. вузов / Колл. авт. Под ред. Н.Г. Багдасарьян. – М.: Высш. шк., 1999. – С. 57-70; 74-82.

17. Лотман Ю.М. Культура и взрыв. – М., 1992.

18. Мурин В.Б. Становление системы категорий национальных и региональных отношений. – М.: Граница, 2001. – 344 с.

19. Оганов А.А., Хангельдиева И.Г. Теория культуры: Учебное пособие для вузов. – М., 2001. – С.85-98.

20. Раса и история // Леви-Строс К. Путь масок. – М.: Республика, 2000. – С. 323-356.

21. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992. – С. 428-433.

22. Тойнби Дж.А. Постижение истории // Культурология. – М., 1999. – С. 38-40, 45-47, 77-81, 119-121, 259-261, 284-294, 536-540.

23. Философия культуры. Становление и развитие. – СПб.: Издательство “Лань”, 1998. – 448 с.

24. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. – М., 2003.

25. Шпенглер О. Закат Европы / Пер. с нем. Под ред. А.А.Франковского. – М.: Искусство, 1993. – С.26-27; 33-37; 41-48; 69-73.

26. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія культури. 1. Суть і характерні особливості регіонального підходу до типології світової культури // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч.посібник. Вид.2-ге, перероб. і

доп. / За ред. проф. А.Яртіся та проф. В.Мельника. Львів: Світ, 2005. – С.21-24.

27. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991. – С. 32-36, 51-53.

Тема 4. Основні підходи до регіональної морфології світової культури (2 год.)

1. Світова культура як складна регіональна макроструктура; масштаби і рівні.
2. Регіональна єдність і багатоманітність світової культури.
3. Східний і Західний типи культури і культурні регіони.
4. Північ і Південь як культурні регіони світу.

Теми наукових доповідей

1. М. Вебер про відмінності Заходу і Сходу.
2. Азія як простір зародження і територія розвитку Східного типу культури.
3. Культурні ідентичності європейського Заходу.
4. Поняття Заходу і Сходу, Півночі і Півдня в європейському масштабі.

Література

1. Васильев Л.С. История религий Востока. – М., 1988.
2. Вебер М. Хозяйственная этика мировых религий // Религиоведение. Хрестоматия. – М., 2000. – С. 542-570.
3. Восток. Запад. Энциклопедический словарь по культурологии. – М., 1997. – С.88; 151.
4. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности.- М., 1990.
5. Економіко-географічна характеристика Азії // Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. – С. 241-245.

6. Запад и Восток. Культурология. XX век. Словарь. – СПб., 1997. – С.118-124.
7. Конрад Н.И. Запад и Восток. – М., 1972.
8. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – С. 43-63; 129-160; 263-287; 320-321; 393- 409; 492-493; 645-680; 685-703.
9. Практика глобализации: игры и правила новой эпохи. – М., 2000.
10. Региональные культуры. Запад и Восток. Север и Юг // Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. Глава 4. – С. 328 – 343.
11. Хамітов Н.В., Гармаш Л.Н., Крилова С.А. Історія філософії. Проблема людини та її меж. – К., 2000.
12. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. – М., 2003.
13. Человек как философская проблема: Восток-Запад. – М.: Изд-во УДН, 1991. – 279 с.
14. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія світової культури. 1. Суть і характерні особливості регіонального підходу до типології світової культури; Схід-Захід // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф. А.Яртіся та проф. В.Мельника. Львів: Світ, 2005. – С.21-26.

Тема 5.1. Сутнісна основа європейсько-північноамериканського культурного регіону (5 год.)

1. Загальна характеристика європейсько-північноамериканського культурного регіону.
2. Поняття “Європа”; історія смислових перетворень.
3. Географічно-просторові виміри Європи.
4. Європейський культурний код і культурні ідентичності.
5. Історичні особливості європейського типу культури.

6. Етно-конфесійна своєрідність європейського культурного регіону.
7. Художня своєрідність європейської культури.
8. Європейський тип цивілізації.

Теми наукових доповідей

1. Лінгвістична історія європейського культурного регіону.
2. І.Кант про національно-культурні особливості європейців.
3. Національний поліморфізм європейської культури за С.Мадаріагою.
4. Внутрішнє районування європейського культурного простору.
5. Західноєвропейський культурний регіон.
6. Культурно-регіональні особливості Східної Європи.
7. Північна Європа як культурний субрегіон.
8. Південно – європейська регіональна культура.

Тема 5. 2. Північноамериканська культурна специфіка (1 год.)

1. Географічно-територіальна характеристика Північної Америки
2. Історична, антропологічна, лінгвістична своєрідність північноамериканського субрегіону.
3. Північноамериканська модель культури.

Теми наукових доповідей

1. Культура корінного населення Північної Америки.
2. Етнонаціональна своєрідність Північної Америки.
3. Північноамериканська філософія життя: прагматизм.
4. Ментальні особливості американців.

Література

1. Альтерматт У. Етнонаціоналізм в Європе. – М.: Рос. Гос. Гуманит. Ун-т, 2000. – 367 с.
2. Вайнтруб І.В. Священні лики цивілізацій. – К., 2001.

3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
4. Вебер М. Хозяйственная этика мировых религий // Религиоведение. Хрестоматия / Пер. с англ., нем., фр. Сост. и общ. ред. А.Н.Красникова. – М.: “Книжный дом “Университет”, 2000. – С. 542-570.
5. Европейцы // Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. – С. 153–162; 276–327.
6. Живоглядова І.В. Культура північноамериканського регіону // Історія світової культури. Культурні регіони. – С. 337-380.
7. Західна Європа. Північна Європа. Південна Європа. Східна (Центральна) Європа. Південно-Східна Європа // Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – С. 102-241.
8. Иванов И.Д. Европа регионов. – М.: Междунар. отношения, 1998. – 192 с.
9. Історія європейської ментальності / За ред. П. Дінцельбахера / Переклав з нім. В. Кам’янець. – Львів: Літопис, 2004. – 720 с.
10. Кант И. Опыт введения в философию понятия отрицательных величин // Культурология: Хрестоматия. – М., 2000. – С.421-431.
11. Кессиди Ф. К проблеме греческого чуда // Культурология. – Ростов-на-Дону, 1997. – С.562-573.
12. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – С. 97-118; 160-165; 206-210; 230-236; 297-304; 321-377; 378-383; 449-477; 492-611; 634.
13. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
14. Левчук Л.Т. Європейський культурний регіон // Історія світової культури. Культурні регіони. – С. 296-336.
15. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. – Львів, 1994.
16. Оссовская М. Рыцарь и буржуа. Исследование по истории морали. – М., 1987.
17. Петрухинцев Н.Н. XX лекций по истории мировой культуры. – М., 2001.

18. Північноамериканський культурний регіон // Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон. – С.146-189.

19. Порьяз А. Мировая культура: Средневековье. – М., 2001.

20. Розанов В. В. О легенде “Великий инквизитор”. Из писем К.Н. Леонтьева В.В. Розанову // О великом инквизиторе: Достоевский и последующие. – М.: Мол. Гвардия, 1992. – С. 172-181.

21. Тэн И. Философия искусства. – М., 1996.

22. Уотс А. Миф и ритуал в христианстве. – К., 2003.

23. Хамітов Н.В., Гармаш Л.Н., Крилова С.А. Історія філософії. Проблема людини та її меж. – К., 2000.

24. Шубарт В. Европа и душа Востока // Пер. с нем. З.Г. Антипенко и М.В. Назарова. – 2-е изд., испр. – М.: Рус. Идея, 2000. – 446 с.

25. Ярошенко Т. Регіональна типологія світової культури. 2. Європейський культурний регіон // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. – Лекції з історії світової та вітчизняної культури. – С. 27-33.

Тема 6.1. Китайський складник далекосхідного культурного регіону (4 год.)

1. Далекосхідний регіон як географічне і культурологічне поняття.
2. Антропологічна характеристика далекосхідного регіону.
3. Історична своєрідність далекосхідного регіону.
4. Духовні детермінанти китайської культурної самобутності (даосизм, конфуціанство, буддизм, легізм).
5. Традиції і звичаї китайців; китайський національний характер.

Теми наукових доповідей

1. Китайські церемонії.
2. Китайські бойові мистецтва.
3. Китайський календар.
4. Китайський гороскоп як феномен культури.
5. Китайська кухня.
6. Китайська опера.
7. Китайська медицина.
8. Великий китайський мур в історії Китаю.
9. Традиційна китайська архітектура.
10. Традиційний китайський живопис.

Література

1. Вайнруб І.В. Священні лики цивілізацій. – К., 2001.
2. Вонг Е. Даосизм. – М., 2001.
3. Гриценко В.С. Далекосхідний культурний регіон // Історія світової культури. Культурні регіони. – С.42-126.
4. Далекосхідний культурний регіон // Художня культура світу: Арабомусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон. – С. 72-92.
5. Дао-Дэ цзин, Ле-цзы, Гуань-цзы: Даосские каноны. – М., 2002.
6. Даосская алхимия. – СПб., 2001.
7. Китай // Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь: Иллюстрированная энциклопедия в 3-х томах. Классическая древность (до IV в). Т.1., Разд.2. Глава 7. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1998. – С. 341-342.
8. Китайцы // Кармин А.С.. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. – С. 172-191.
9. Конрад Н.И. Запад и Восток. – М., 1972.

10. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – С. 67-75; 173-192; 210-212; 250-261; 306-320; 388-393; 417-438; 616-628.
11. Малявин В.В. Китайская цивилизация. – М., 2000.
12. Малявин В.В. Сумерки Дао. Культура Китая на пороге Нового времени. – М., 2000.
13. Мудрость китайского быта: Успех. Здоровье. – М., 2003.
14. Східна Азія // Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – С. 355-386.
15. Торчинов Е.А. Даосизм: опыт историко-религиозного описания. – СПб., 1998.
16. Энциклопедия нового Китая: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1989. – 509 с.
17. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія світової культури. 2. Далекосхідний культурний регіон. Китай // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. – С. 33-44.

Тема 6.2. Японська своєрідність далекосхідного типу культури (2 год.)

1. Японія як географічна територія.
2. Особливості японської культури та історії.
3. Традиційні основи японської культури: сінтоїзм, дзен-буддизм.
4. Японський тип цивілізації (феномен “японського чуда”).

Темі наукових доповідей

1. Чайна церемонія як феномен японської культурної самобутності.
2. Мистецтво композиції квітів: ікебана.
3. Культ імператора в історії японської культури.

4. Японська поезія.
5. Традиційний японський одяг.
6. Символізм в японській культурі.
7. Естетизм як характерна риса японської культурної самобутності.
8. Національні святині японців.
9. Традиційні японські святкування.
10. Японський національний характер.
11. Японська культура в міжнародних контактах.

Література

1. Бенедикт Р. Хризантема и меч: Модели японской культуры. – М., 2004. – 256 с.
2. Вайнтрауб І.В. Священні лики цивілізацій. – К., 2001.
3. Гриценко В.С. Далекосхідний культурний регіон // Історія світової культури. Культурні регіони. – С.42-126.
4. Далекосхідний культурний регіон // Художня культура світу. – С. 72-92.
5. Конрад Н.И. Очерки истории культуры средневековой Японии. – М., 1980.
6. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры /Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – С. 67-75; 173-192; 210-212; 250-261; 306-320; 388-393; 417-438; 616-628.
7. Мещеряков А.Н. Древняя Япония: буддизм и синтоизм (проблема синкретизма). – М., 1987.
8. Східна Азія // Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – С. 355-386.
9. Японская мифология: энциклопедия. – М.: Эксмо; СПб.: Мидгард, 2006. – 464 с.
10. Японцы // Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – СПб., 1997. – С. 172-191.

11. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія світової культури. 2. Далекосхідний культурний регіон. Японія // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртіся та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. – С. 33-44.

Тема 7. Регіональні особливості індійської культури (4 год.)

1. Півострів Гіндустан як природно-географічна територія індійської культури.

2. Антропологічний склад населення.

3. Основи культурної самобутності індійського регіону.

4. Мовні особливості індійського культурного регіону.

5. Традиційні релігії індійського культурного регіону (ведизм, брахманізм, буддизм, джайнізм, індуїзм).

6. Цивілізаційні своєрідності індійського культурного регіону: касты.

7. Особливості художньої культури Індії.

Теми наукових рефератів

1. Ведичний період в історії індійського культурного регіону.

2. Староіндійський епос (Махабхарата і Рамаєна).

3. Традиційний індійський танець.

4. Традиційний індійський одяг.

5. Храмове мистецтво індійського культурного регіону.

6. Арабо-мусульманські впливи в культурі індійського регіону; сикхізм.

7. Індійський культурний регіон через призму міжрегіональних контактів.

Література

1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К., 2003. – С. 102 – 240.

2. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация. – М., 1993.

3. Бхагавадгіта (Божественна пісня). – Париж-Львів-Цвікау, 1999.

4. Быстрова А.Н. Мир культуры (Основы культурологии). Учебное пособие. – М., 2002.
5. Вайнтриб І.В. Священні лики цивілізацій. – К., 2001.
6. Вупанішади. – Львів, 1999.
7. Дюмон Л. Homo hierarchicus: опыт описания системы каст / Пер. с франц. Под ред. Краснодембской Н.Г. Вступит. статья Краснодембской Н.Г. – СПб.: Издательская группа “Евразия”, 2001. – 480 с.
8. Индусы // Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь: Иллюстрированная энциклопедия в 3-х томах. Классическая древность (до IV в). Т.1., Разд.2. Глава 7. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1998. – С. 305-340.
9. Індійський культурний регіон // Художня культура світу. – С.50-71.
10. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – 63-67; 169-173; 204-206; 236-250; 304-306; 383-388; 438-443; 628-634.
11. Ольденбург С.Ф. Культура Индии. – М.,1991.
12. Шинкаренко О.В. Культура Індії // Історія світової культури. Культурні регіони.- С.127-167.
13. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія світової культури. 2. Індійський культурний регіон // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч.посібник. Вид.2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф.А.Яртіся та проф.В.Мельника. Львів: Світ, 2005. – С.44-54.

Тема 8. Культура арабо-мусульманського світу (4 год.)

1. Арабо-мусульманський регіон як географічний і етнонаціональний простір.
2. Лінгвістичні особливості регіону; арабська мова.
3. Іслам як основа арабо-мусульманської культурної самобутності.
4. Арабо-мусульманське літочислення.
5. Особливості державотворчих процесів в регіоні; Арабський Халіфат.

Теми наукових доповідей

1. Єврейська традиція в культурі арабо-мусульманського регіону.
2. Перський компонент в культурі регіону.
3. Арабська поезія.
4. Арабська каліграфія.
5. Мечеть як архітектурне обличчя арабо-мусульманського світу.
6. Шаріат і правова культура мусульманського світу.
7. Коран як культурна пам'ятка арабо-мусульманського регіону.
8. Суфізм - містичний напрямок в культурі ісламу.
9. Релігійно-побутова культура арабо-мусульманського світу.
10. Головні святини арабо-мусульманського культурного світу.

Література

1. Аравитяне. Арабы // Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь: Иллюстрированная энциклопедия в 3-х томах. – Т.1., разд.2., гл.1., с. 108-123; Т. 2 ., разд.1., гл.2-3., С.111-209.
2. Арабо-мусульманський культурний регіон // Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон. – С.8-31.
3. Бартольд В.В. Ислам и культура мусульманства. – М., 1992. – С. 105-106, 107-110.
4. Берриан М. Туризм, культура и развитие в Арабском регионе. – М.: Изд. Дом Магистр-Пресс, 2000. – 75 с.
5. Гойтман Ш.Д. Евреи и арабы (Их связи на протяжении веков). – Гешарим, Иерусалим, 5762; Мосты культуры, Москва, 2001. – 286 с.
6. Еремеев Д.В. Ислам: образ жизни и стиль мышления. – М., 1990.
7. Єфименко В.В. Арабо-мусульманський культурний регіон // Історія світової культури. Культурні регіони. – С. 7-41.

8. Исламская интеллектуальная инициатива XX века / Под общ. ред. Г.Д. Джемалая. – М.: Издат. Дом “ИММАН”, Изд-во “Социально-политическая Мысль”, 2005. – 336 с.
9. Климович Л.И. Книга о Коране, его происхождении и мифологии. – 2-е изд., доп. – М.: Политиздат, 1988. – 286 с.
10. Коран. – К., 2002.
11. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – С. 42-48; 118-129; 212-215; 443-449; 477-492; 641-645; 680-685.
12. Кучер О.Н., Семотюк О.П. Ислам. – Ростов-на-Дону: “Феникс”, Харьков: “Торсинг”, 2004. – 288 с.
13. Массэ А. Ислам: очерк истории. – М., 1982.
14. Милерб М. Религии человечества: миф, религия, культура. – Москва-СПб., 1997.
15. Мудрость суфиев. – СПб., 2001.
16. Сурдель Д., Сурдель Ж. Цивилизация классического ислама. – Екатеринбург, 2006. – 544 с.
17. Хрестоматия по исламу. – М., 1994.
18. Яковлев Е.Г. Искусство и мировые религии. – М., 1977.
19. Яковлев Е.Г. Эстетика. – М., 1999.
20. Ярошенко Т. Регіональна типологія світової культури. 2. Арабо-мусульманський культурний регіон // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртіся та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. – С. 54-62.

Тема 9. Культурна самобутність тропічноафриканського регіону (2 год.)

1. Географічна та антропологічна характеристика Африки.
2. Проблема культурної самобутності африканського регіону; традиція і новація.

3. Особливості міжкультурних контактів африканського регіону.
4. Сучасне регіонування африканського культурного регіону.

Теми наукових доповідей

1. Концепція негритюду Л. Сенгора.
2. Міфологія африканських народів.
3. Традиційна африканська сім'я.
4. Естетична своєрідність африканської культури.
5. Релігійні особливості тропічноафриканського регіону.
6. Ритуали і звичаї в культурі народів африканського континенту.
7. Маска як феномен африканської культури.

Література

1. Африка: Культура и общество. – М., 1989.
2. Африканський культурний регіон // Художня культура світу: Арабомусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон. – С.32-49.
3. Древние народы Африки // Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь: Иллюстрированная энциклопедия в 3-х томах.
4. Классическая древность (до IV в). Т.1., Разд.1. – С. 20 – 108.
5. Афро-азиатский мир: региональные исторические системы и капитализм: Проблем.-темат. сб. /Сост. А.И. Фурсов. – М.: ИНИОН РАН, 1999. – 150 с.
6. Північна Африка. Західна Африка. Центральна Африка. Східна Африка. Південна Африка // Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – С. 467 – 581.

7. Сенгор Л.С. Негритюд: психология африканского негра // Культурология: Хрестоматия / Сост. проф. П.С. Гуревич. – М.: Гардарики, 2000. – С. 528-540.

8. Традиционные и синкретические религии Африки. – М., 1986.

9. Ярошенко Т. Регіональна типологія світової культури. 2. Тропічно-африканський культурний регіон // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. – 62-66.

Тема 10. Культурне життя латиноамериканського регіону (2 год.)

1. Латинська Америка як географічний простір: природні, ландшафтні, кліматичні особливості.

2. Антропологічна ідентичність латиноамериканського культурного регіону: расова, етнонаціональна специфіка.

3. Історико-культурна і цивілізаційна сворідність латиноамериканського регіону.

Теми наукових доповідей

1. Культура майя.
2. Культура ацтеків.
3. Культура інків.
4. Особливості релігійної культури латиноамериканського регіону.
5. Художня культура латиноамериканського регіону.
6. Латиноамериканська музика і танок.
7. Карнавальна культура Латинської Америки.
8. Світові досягнення латиноамериканського культурного регіону.
9. Сучасне історико-етнографічне районування латиноамериканського культурного регіону.
10. Латиноамериканський культурний регіон і Західна культура.

Література

1. Кребер А.Л. Избранное: Природа культуры / Пер. с англ. – М.: “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. – С.261-263; 669.
2. Латиноамериканський культурний регіон // Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон. – С. 126-145.
3. Латинская Америка: Справочник. – М., 1990. – 339 с.
4. Латинская Америка: традиции и современность. – М., 1987.
5. Латинська Америка // Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – С. 415 -466.
6. Леви-Строс К. Путь масок. – М.: Республика, 2000. – 399 с.
7. Панченко В.І. Культура Латинської Америки // Історія світової культури. Культурні регіони. – С.221-295.
8. Релігії світу: Пер. з франц. – К.: Махаон-Україна, 2005. – С.108-118; 245.
9. Семенов С. Ибероамериканская и восточноевразийская общности как пограничные культуры // Общественные науки и современность. – 1994. – № 2. – С.159-169.
10. Томас А.Б. История Латинской Америки. – М., 1960.
11. Ярошенко Т. Регіональна типологія світової культури. 2. Латиноамериканський культурний регіон // Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч.посібник. Вид.2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф.А.Яртися та проф.В.Мельника. Львів: Світ, 2005. – С. 66-70.

Тема 11. Регіональна своєрідність української культури (4 год.)

1. Поняття “Україна” як географічна територія; загальна характеристика.

2. Етнонаціональний склад населення.
3. Мовні, психологічні та ментальні особливості українців.
4. Духовна своєрідність та головні складники української культури.
5. Історична типологізація української культури.
6. Особливості релігійної історії культури України.
7. Українська культура як системний складник європейського культурного кола.
8. Україна і православно-слов'янський культурний світ.
9. Українська культура між Заходом і Сходом.

Теми наукових доповідей.

1. Основні концепції походження українців.
2. Історія етноніму Україна.
3. Автохтони України.
4. Особливості мовної культури українців.
5. Українське бароко.
6. Г.Сковорода як типовий представник української культури.
7. Типологія соціальних характерів українців в культурологічних поглядах М.Шлемкевича.
8. Внутрішньо-регіональні аспекти культурного буття України.
9. Українська культура в міжнародних контактах.

Література

1. Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. – К., 1992.
2. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
3. Вівчарик М.М. Україна від етносу до нації: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2004. – 239 с.
4. Войтович В. Українська міфологія. – К., 2002.

5. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів / Укладачі Кононов І.Ф. (наук. ред.), Бородачів В.П., Топольський Д.М. – Луганськ: Альма матер-Знання, 2002. – 664 с.

6. Гончаренко І. Про національний характер // Україна: філософський спадок століть. Хроніка 2000. – Випуск 37-38. – К., 2000. – С. 66-76.

7. Гуманітарна політика Української держави в новітній період: Монографія / за ред. С. І. Здіорука. – К. : НІС, 2006. – 403 с.

8. Енциклопедія Українознавства. Загальна частина. – Київ, 1995.

9. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. – К., 1993.

10. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен-Львів, 1995. – С. 147-162.

11. Кузьмин Н.Н. Воображая регион: анализ возможных оснований региональной идентичности // Стосунки Сходу і Заходу України: минуле, сьогодення та майбутнє: Матеріали Всеукраїнської конференції, Луганськ, 25-26 травня 2006 р./ Наук. ред. І.Ф. Кононов. – Луганськ: Знання, 2006. – С. 149-156.

12. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. – 568 с.

13. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.

14. Митр. Іларіон (Огієнко І.). Візантійська культура й Україна. // Україна: філософський спадок століть. Хроніка-2000. – Випуск 37-38. – К., 2000. – С. 117-128.

15. Мірчук І. Історія української культури. – Мюнхен–Львів, 1994.

16. Огієнко І. Українська культура. – К., 1991.

17. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – Київ, 1999.

18. Пашук А. Українська церква і незалежність України. – Львів, 2003.

19. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1998.

20. Прибыткова И. В поисках новых идентичностей: Украина в этнорегиональном измерении // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2001. – №3. – С. 93-108.

21. Рибчин І. Геопсихічні реакції і вдача українця. – Мюнхен: Видання “Дніпрової хвилі”, 1966. – 38 с.

22. Скотна Н.В. Українська регіональна розколота цивілізація: філософсько-історичний дискурс // Стосунки Сходу та заходу України: минуле, сьогодення та майбутнє: Матеріали Всеукраїнської конференції, Луганськ, 25-26 травня 2006 р. / Наук. ред. І.Ф. Кононов. – Луганськ: Знання, 2006. – С.99-108.

23. Стебельський Б. Християнство і українська культура // Україна: філософський спадок століть. Хроніка-2000. – Вип. 39-40. – С. 11-31.

24. Стосунки Сходу та Заходу України: минуле, сьогодення та майбутнє: Матеріали Всеукраїнської конференції, Луганськ, 25-26 травня 2006р. / Наук. ред. І.Ф. Кононов. – Луганськ: Знання, 2006. – 368 с.

25. Українська душа. – К., 1992.

26. Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К., 1993.

27. Чижевський Д. Культурно-історичні епохи. – Авгсбург, 1948.

28. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – Нью-Йорк, 1991.

29. Шлемкевич М. Загублена українська людина. – К., 1992. – С. 5-51, 111-114.

30. Шлемкевич М. Галичанство. – Нью-Йорк – Торонто, 1956. – 117 с.

31. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. – Мюнхен, 1993.

32. Ярошенко Т. Категорія “душа” у контексті самобутності української культури // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Матеріали перших міжнарод. філософ.-культуролог. читань. – Львів: Каменяр, 1996. – С. 114-119.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З КУРСУ “РЕГІОНАЛЬНА ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”

1. Розкрийте зміст понять “типологія” і “тип культури”.
2. Охарактеризуйте основні підходи до типологізації культури.
3. Визначте особливості регіонального підходу до типології світової культури.
4. Розкрийте зміст понять “географічний простір”, “ментальний простір”.
5. Розкрийте зміст та специфіку понять “культурний регіон” і “регіональна культура”.
6. Розкрийте культурологічний зміст понять “політичний регіон”, “економічний регіон”, “релігійний регіон”.
7. Охарактеризуйте основні підходи до регіоналізації світової культури.
8. Назвіть і коротко охарактеризуйте головні чинники формування регіональної культури.
9. З’ясуйте роль і значення географічного чинника у формуванні регіональної культури.
10. Обґрунтуйте роль міграції у формуванні культурного регіону.
11. Розкрийте зміст і роль етнопсихологічного чинника у формуванні регіональної культури.
12. Визначте зміст поняття “ментальність”.
13. Дайте визначення поняття “регіональна культурна самобутність”.
14. Поясніть, що таке “регіональна культурна одиниця”.
15. Розкрийте регіональний аспект понять “традиція”, “новація”, “спадкоємність” та характер їх співвідношення.
16. Дайте загальну характеристику основних регіональних суб’єктів культури.
17. Розкрийте специфіку етнічного типу культури.
18. З’ясуйте зміст і роль етнічних стереотипів у національній і регіональній культурі.
19. Назвіть особливості національного типу культури.
20. Охарактеризуйте національний характер як поняття і проблему.
21. Розкрийте питання єдності і багатоманітності світової культури під

кутом зору регіонального підходу.

22. Дайте загальну характеристику системного підходу до проблеми регіональної культури.

23. Розкрийте поняття цілісності культури (традиція і новація; культурна спадщина і культурна спадкоємність).

24. Назвіть типи міжкультурної взаємодії.

25. Виділіть і охарактеризуйте типи міжцивілізаційної взаємодії.

26. Розкрийте зміст та регіональні особливості глобалізації як сучасного культурного феномену.

27. Розкрийте поняття “Схід” і “Захід” в регіональній географії культури.

28. Розкрийте зміст і визначте основні характеристики Східного типу регіональної культури.

29. Охарактеризуйте внутрішньо-регіональні особливості культури Сходу.

30. Розкрийте зміст і визначте основні характеристики Західного типу регіональної культури.

31. Охарактеризуйте аксіологічні відмінності Східного і Західного культурного регіонів.

32. Вкажіть, у чому полягає релігійна своєрідність Східного і Західного культурних регіонів.

33. Вкажіть, у чому полягає художня своєрідність Східного і Західного культурних регіонів.

34. Визначте місце і роль європейського регіону в контексті Західного типу культури.

35. Розкрийте північноамериканську аксіологічну специфіку в понятті Західного типу культури.

36. Порівняйте ціннісні установки американського і китайського типів культур.

37. Здійсніть компаративний аналіз Західного і Східного типу культури.

38. Розкрийте полярну типологію регіональної культури.

39. Дайте загальну характеристику Південного типу культури.

40. Розкрийте особливості Північного культурного регіону.

41. Охарактеризуйте Європу як географічний регіон.
42. Поясніть, в чому полягає внутрішньо-регіональна своєрідність Європи.
43. Охарактеризуйте особливості західноєвропейського культурного регіону.
44. Дайте характеристику східноєвропейського культурного регіону.
45. Поясніть, що таке північноєвропейський культурний регіон.
46. Розкрийте культурно-регіональні особливості Південної Європи.
47. Визначте Європу як культурологічне поняття і культурний регіон.
48. Визначте культурний код і культурні ідентичності Європи.
49. Вкажіть, як визначав національний поліморфізм європейської культури С. Мадаріага.
50. Розкрийте національно-культурні особливості європейського регіону за І. Кантом.
51. Визначте і охарактеризуйте етно-конфесійну своєрідність європейського культурного регіону.
52. Розкрийте особливості римо-католицької форми Європейської культури.
53. Дайте характеристику слов'яно-православної моделі Європейського культурного регіону.
54. Поясніть, у чому полягає германо-протестантська своєрідність Європейського культурного регіону.
55. Визначте соціальні ідентичності європейського культурного регіону.
56. Поясніть, у чому полягає етно-національна та регіональна своєрідність європейської історії культури.
57. Визначте етно-національну та внутрішньо-регіональну особливість Античного типу культури.
58. Розкрийте особливості грецького типу Античної культури.
59. Охарактеризуйте римську своєрідність Античної моделі культури.
60. Визначте особливості римського компонента Античної культури за працями О. Шпенглера "Присмерки Європи" та Й. Гойзінги "Nomo ludens".

61. Розкрийте етно-національну та регіональну своєрідність європейської культури доби Середньовіччя.
62. Охарактеризуйте національно-регіональну своєрідність Ренесансного типу культури в Європі.
63. Розкрийте географічні особливості далекосхідного культурного регіону.
64. Визначте регіональні суб'єкти далекосхідної культури.
65. Розкрийте внутрішньо-регіональну своєрідність культури Далекого Сходу.
66. Визначте регіональні особливості китайської історії культури.
67. З'ясуйте роль конфуціанства у формуванні китайського національного характеру.
68. Визначте місце даосизму в системі цінностей далекосхідного регіону.
69. Назвіть і коротко охарактеризуйте феномени китайської культурної самобутності.
70. Розкрийте своєрідність китайського календаря.
71. З'ясуйте значення нумерології і символізму в китайській культурі.
72. Розкрийте своєрідність традиційного китайського одягу та кухні.
73. Висвітліть особливості художньої культури Китаю.
74. Розкрийте цивілізаційну своєрідність далекосхідного культурного регіону.
75. Визначте і охарактеризуйте релігійну своєрідність далекосхідного культурного регіону.
76. Розкрийте специфіку моральної культури далекосхідного регіону.
77. Визначте і охарактеризуйте японський компонент в культурі далекосхідного регіону.
78. Розкрийте особливості японського національного характеру.
79. Розкрийте регіональні аспекти японських міфологем.
80. З'ясуйте вузлові моменти японського культурного становлення.
81. Визначте і коротко охарактеризуйте традиційні феномени японської культури.
82. Розкрийте китайські культурні впливи на японському ґрунті.

83. Охарактеризуйте далекосхідний регіон як територію міжнародних культурних контактів.
84. Визначте індійський компонент в культурі далекосхідного регіону.
85. З'ясуйте роль буддизму в культурі народів Східного регіону.
86. Розкрийте природно-географічну своєрідність Індії.
87. Дайте загальну характеристику індійського культурного регіону.
88. Розкрийте своєрідність релігійної культури індійського регіону.
89. Розкрийте зміст і значення ведичної культури в індійському регіоні.
90. Охарактеризуйте буддизм як явище індійського культурного регіону.
91. Розкрийте особливості джайнізму як субкультури індійського регіону.
92. Розкрийте зміст і роль індуїзму у формуванні індійської культурної самобутності.
93. З'ясуйте особливості та наслідки міжкультурної взаємодії в межах індійського регіону.
94. Визначте мусульманські впливи в культурі індійського регіону.
95. Розкрийте своєрідність індійського сакрального мистецтва.
96. Висвітліть особливості індійської храмової архітектури.
97. Визначте цивілізаційну своєрідність індійського регіону.
98. Дайте загальну характеристику арабо-мусульманського культурного регіону.
99. Охарактеризуйте Аравію як природну територію арабо-мусульманської культури.
100. Розкрийте систему культурних ідентичностей арабо-мусульманського регіону.
101. Розкрийте зміст і роль ісламу в культурі арабо-мусульманського світу.
102. З'ясуйте особливості морально-правової культури арабо-мусульманського світу.
103. Назвіть і охарактеризуйте типові архітектурні форми арабо-мусульманського регіону.
104. Розкрийте особливості регіональної історії арабо-мусульманської культури.

105. Розкрийте феномен мусульманського календаря.
106. Висвітліть етнокультурні стереотипи арабо-мусульманського світу.
107. Розкрийте художню своєрідність арабо-мусульманського культурного регіону.
108. Охарактеризуйте специфіку мовної культури арабо-мусульманського регіону.
109. З'ясуйте культурні контакти арабо-мусульманського регіону.
110. Розкрийте географічну своєрідність тропічно-африканського культурного регіону.
111. Розкрийте особливості регіональної історії Африканського континенту.
112. Дайте антропологічну характеристику тропічно-африканського культурного регіону.
113. Назвіть і коротко охарактеризуйте культурні субрегіони Африки.
114. Розкрийте зміст концепції негритюду.
115. Розкрийте своєрідність художньої культури тропічно-африканського регіону.
116. Визначте релігійну своєрідність тропічно-африканського культурного регіону.
117. Розкрийте особливості мовної і звичаєвої культури африканського континенту.
118. Охарактеризуйте історію і культуру тропічно-африканського регіону крізь призму міжнародних контактів.
119. Дайте географічну характеристику латиноамериканського культурного регіону.
120. Розкрийте своєрідність регіональної історії Латинської Америки.
121. Дайте антропологічну характеристику латиноамериканського культурного регіону.
122. Розкрийте лінгвістичну своєрідність латиноамериканської культури.
123. З'ясуйте і охарактеризуйте історичні складники культури латиноамериканського регіону.
124. Назвіть і коротко охарактеризуйте стародавні цивілізації Латинської

Америки.

125. Визначте типи міжсуб'єктної взаємодії в культурі латиноамериканського регіону.
126. Розкрийте релігійну своєрідність латиноамериканського культурного регіону.
127. Визначте специфіку естетичної та художньої культури латиноамериканського регіону.
128. Назвіть цивілізаційні здобутки латиноамериканського регіону.
129. Розкрийте географічну своєрідність України.
130. Охарактеризуйте український тип культури.
131. Розкрийте особливості геополітичної історії української культури.
132. З'ясуйте значення етноніму "Україна".
133. Визначте лінгвістичну своєрідність української культури.
134. Проаналізуйте український тип культури в контексті регіональної типології "Схід-Захід".
135. Розгляньте українську культуру в системі європейського культурного регіону.
136. Розкрийте регіональні особливості української історії культури за працею Дм. Чижевського "Культурно-історичні епохи".
137. Назвіть автохтони української культурної території.
138. Розкрийте особливості української ментальності.
139. Назвіть головні складники української культурної самобутності.
140. Визначте роль геопсихічних та расових чинників у формуванні характеру культури за працею О. Кульчицького "Основи філософії і філософічних наук".
141. Розкрийте типологію соціальних характерів українців за творами М. Шлемкевича.
142. Розкрийте своєрідність української ментальності за науковими дослідженнями Дм. Чижевського.
143. Визначте особливість українського типу духовності за компаративним дослідженням М. Костомарова у праці "Дві руські народності".

144. Виділіть проблеми регіональної типології культури у праці М. Данилевського “Росія і Європа”.
145. Визначте регіональну проблематику культури у праці О.Шпенглера “Присмерки Європи”.
146. Розкрийте зміст поняття “етнос” у праці Л.Гумільова “Етногенез і біосфера Землі”.

Тематика курсових робіт

1. Проблеми регіональної типології культури у творчому доробку А.Кребера.
2. Регіоналізм як метод історичної типології культури.
3. Межовість як філософська проблема регіональної типології культури.
4. Проблема національного характеру в регіональній культурології.
5. Етнокультурні стереотипи як явище регіональної культури.
6. Проблема співвідношення етнічного та національного чинників у регіональній культурі.
7. Проблема національних та етнічних ідентичностей в регіональній культурології.
8. Регіональний діалог культур: сучасні особливості.
9. Культурний регіоналізм в контексті сучасних глобалізаційних процесів.
10. Проблема пограниччя в культурному житті регіонів.
11. Американська своєрідність Західного типу культури: ментальні ідентичності.
12. Вестернізація як явище сучасної світової культури.
13. Адміністративно-територіальна своєрідність китайського регіону.
14. Індійські культурні впливи в китайській культурі.
15. Китай в міжнародних і міжрегіональних культурних контактах.
16. Китайці в історії культури Японії.
17. Садово-паркове мистецтво Японії і Китаю: порівняльний аналіз.

18. Культ імператора в історії китайської і японської культури: порівняльний аналіз.
19. Особливості китайського і японського буддизму.
20. Буддизм в історії японської культури.
21. Закон карми і реінкарнації як визначальні світоглядні принципи індійської духовності.
22. Касти як феномен індійського культурного регіону.
23. Мова символів індійської культури.
24. Індуська система життєвих цінностей.
25. Вегетаріанство як феномен індійської моральної культури.
26. Європейці в історії індійського культурного регіону.
27. Ісламський фундаменталізм в історії арабо-мусульманського Сходу.
28. Любов як моральний принцип арабо-мусульманського містицизму.
29. Арабески як феномен арабо-мусульманської культурної самобутності.
30. Морально-правові аспекти арабо-мусульманської культури.
31. Особливості естетичної культури арабо-мусульманського регіону.
32. Особливості американського національного характеру.
33. Слов'яно-православна модель європейського культурного світу.
34. Романо-католицька форма буття європейської культури.
35. Германо-протестантська своєрідність європейського культурного регіону.
36. Прагматизм як філософія життя американців.
37. Особливості східноєвропейського культурного розвитку.
38. Проблема української ментальності в культурологічній думці України.
39. Проблеми регіональної культурології у праці І. Рибчина "Геопсихічні реакції і вдача українця"
40. Культ землі в історії української культури.
41. Процес християнізації в культурно-регіональному визначенні України.
42. Політико-правова своєрідність українського культурного регіону.

43. Козацтво як український феномен європейської лицарської культури.
44. Роль і значення Києво-Могилянської академії в історії європейського оформлення української культури.
45. Регіональні особливості сучасного розвитку української культури.
46. Українське бароко як феномен європейської культури.
47. Роль і значення УГКЦ в регіональній історії української культури.
48. Проблема культурної самобутності африканського регіону; традиція і новація.
49. Арабо-мусульманські культурні впливи в африканському регіоні.
50. Культура Заходу в тропічноафриканському культурному регіоні.
51. Метисація як феномен латиноамериканського культурного регіону.
52. Західні впливи в латиноамериканському культурному регіоні.